

Vagner

dyrefisere på vagner.
 Det er desuden temmelig
 enestående på Øsbergfundets tid at
 et stort dyremotiv
 sammenlignes med
 håndfletningen
 i denne form som
 hovedmotiv. Derimod
 er dette netop det
 mest fremtrædende
 karaktertræk i det
 nærmest forntidlige
 afsnit af dyrelom-
 mentikkens historie
 i den ældre Vendelstil
 det Fårhundredes
 stil i Norden. Vi
 kan fra Fårhundredes
 begynde med en hel
 række nordiske
 ornamentarbejder
 hvor dyremotivene
 er behandlet meget
 langstrakt som
 jordrede håndog
 utryttet som
 friser af hånd-
 fletning i enkel
 eller suprestig form.
 Hvert håndværk har
 lige godt sit hak
 og øjere og så lem-
 bære i behold
 trods armdannelsen
 (Bernhard Salin:
 Altgermanische
 Tierornamentik
 s 553 ff) Det sier
 sig selv at den
 ældre Vendelstil
 behandler dette sit

Vognen

egte hovedmotiv med
 fullkomment her-
 kamme og med den
 dekorative virkning,
 mens dyrefiguren på
 Osebergvognene er usikker.
 De gjør inntrykk av
 at en kunstner her
 forsøker sig i en form
 han ikke er herre over
 og hvor han ikke ergent
 forstår den kunstneriske
 hensikt med karvasi-
 syonen.

Vi er dermed nå vei
 mot en slutning som
 i sig selv må virke
 ytterst usandsynlig.
 Da Osebergvognen
 blev stået var eldre
 Vendelstil en kunst-
 form som hadde
 vært død og borte i
 hundrede år. Og al-
 likevel den beste
 tilfredsstillende løsning
 av stilproblemet
 i vognens utsty-
 ringer er å se disse
 underlige dyreflettning-
 er som en gjen-
 blang av den eldre
 stil som særlig er
 så fremrakende rep-
 sentert i Vendel-
 fundet og beslektede grav-
 fund i Uppland.
 Vi kan tenke fram
 ett par enkeltreter.
 De lange dyrefigure
 på vognen har
 alle figurene de

Vognen

uendommelige hoder
 med lange smale
 hæver (fig 26). Det er
 en form som ikke
 hører hjemme i
 dyrebarnmentikken
 omkring 800, mens
 slike former
 af hoderne netop
 har sin blandskik
 i ældre Verdelstil i
 Fårhundrede. En
 af figurene på
 fremgården (øverst
 til højre for
 midten) har dette
 hode med lange
 hæver og her er
 underhæver tegnet
 med en skarp ned-
 stytende spids under
 haken. Samme
 træk ses også
 markant, findes også
 ved flere af figurene
 i dyrebarnet på
 vognens langsider
 (fig 26 og 27). Det er
 et træk som
 ellers bare hører
 hjemme i armanan-
 tikken fra Får-
 hundrede og er et
 af de faste og sikre
 trækmerker på
 Detalformene i
 ældre Verdelstil. Dyre-
 hoderne på vognen
 er selv sagt ikke
 formislikt som
 Verdelstilens de er
 tvært imod temme-

Vognen

lig ubestemt melige
 men har dog reminis-
 senser som petser
 bestemt i den retning
 ved gennemgørelse
 an utdøyringerne på
 vognpassen har vi
 altså truffet en tre-
 spæret form har vært
 foretrukket med de yngre
 former i eldre Osberg-
 stål men som i
 dette arbeide allikevel
 tringer sig til en aldeles
 fremmedartet uttryks-
 form - en form
 som dels smaker av
 uløstypelig naturalisme
 dels har hervort bestemte
 og karakteristiske trekk
 fra en forutgående
 eldre stilperiode"

[Se videre Osbergfundat
 III s 44 hvorfra anføres]

Vi kan ikke si at
 "den (vognen) er ett
 færdig stykke arbeide.
 Mannehodene er
 forturnlig stilisert
 og utført, de store
 relieffer på vognpas-
 sen er næsten
 dramatisk fengende
 de er hvfulle og kraf-
 tige tross den for-
 bandede vrimmel
 i komposisjonen.
 Disse partier er
 også tydeligvis frem-
 stillinger med bestemt

Vognen

innhold og virker
 på oss / efter sin
 hemsikt / den dag i
 dag. Men det heldig
 er de rent ornamen-
 tale friser, på vogn-
 kassen og dragernes
 utstyrring, vi savner
 her den sikre og
 elegante stofform
 som ellers er så
 utpreget i alle ar-
 beider fra Oseberg.
 I held fundet står
 vognen for sig selv
 interessant og gæte-
 full som litte
 noget annet stykke.
 Den er samtlig noget
 mere og noget mindre
 enn de andre
 utstyrringer i
 fundet, noget
 mere fordi den har
 tyngre innhold
 og noget mindre
 enn de andre fordi
 den ikke holder
 mål med det
 beste i tiden som
 rent dekorativ kunst.
 En forklaring av
 hvordan dette
 merkelige arbeide
 er opstøtt vi
 derfor også ta
 hensyn til tre
 sider. Billedgruppen
 de strømmende
 og som viser
 de utstyrringerne
 de bestemt utfor-

Vognen

mede hoderne som vi
har sett har vært tillagt
magisk beskyttelse
— alt dette vidner om
at vognen ikke er en
qvistand til vanlig
husholdningsbruk.

Det tar vel i det hele
være ett spørsmål om
vognen der som bruktes
eller kunde brukes,
som personlig transport-
middel, og med dets
veiforhold kan ial-
full Osbergvognen
efter sin konstruksjon
for ikke ha vært
mülig til reisebruk.

Mange ting kan deri-
mot anføres til fordel
for å henvise vognen
til religionens tjeneste.
Det vil falde fullstæn-
dig sammen med
karakteren i de
sagnene. Ved en hellig
vogn innviet til
bruk ved religiöse
ceremonier er det
naturlig at også utspær-
inger er drøgt i
en annen retning
enn ved vanlige
profane arbeider og
denne tolkning gir
også nøkkelen til å
forstå det meste
av det særegne ved
vognens utspæringer.

Under beskrivelsen
i det foregående er
nevnt forskjellige

Vognen

trekk som stiller disse utspøringer fra de samtidige arbeider i eldre Osebergstil som vi har i typisk form på stibet. Vi har funnet erendommeligheter som ser ut til å være reminiscenser av en eldre stilform, nemlig av den eldre Vindelstil fra Færhundrede. Det ligger da nær å tenke sig at vognen er utført som en direkte eller indirekte efterligning av en eldre vogn, en vogn som har vært utstyrt med trespærning i Færh's stil.

Ingensteds er konservervasseren så sterk som i alt der berørt er religionen og det er ikke nogen umulighet at en vogn til religiøs bruk kunde bli gjort i tiden omkring 800 som skrevet mulig tro kopi av en eldre vogn som hadde tjent til samme bruk. Men derved er også trespæreren helt stillet over

Vagner

for en opgave han
 har haft "meget vanskeligt
 for å magte"

Resultatet er blit netop
 "det vi skulde vente når
 en ukurgetids kunster
 forskte sig i en anti-
 kværisk stilform
 misforståelse av de
 gamle motiver og
 upivillig tilrettelæg-
 av småtrekkene feda
 samtidens form-
 sprog. Tidbestem-
 melsen må selv-
 sagt angjøres efter
 de yngste elementer
 i arkitekturken
 og vi forner å
 til samme stilgruppe
 som ved utsporingen
 på skibet. Vi har
 enkelt-heter som
 fæier sig inn i eldre
 Orebergstil noget
 nær i samme
 form som i
 stavnes-utsporing-
 er og vi har andre
 trekk som stam-
 mer fra den "karolin-
 giske" formverden
 Tiden kan med
 andre ord settes til
 omkring 800 som
 ved datering av
 skibet." (Phetely)
 Efter Falk og Topp
 Wymorsk Styrm-
logisk ordbok
 kan det anføres
 at grimm er

Vognen

dialektbetegnelse
for karren, samme
(i Fetestal, Felernark)
særlig sledekarren
i Sogn Flakke ydal
og Felernark)
gurrud gurrud gurrud
f. = gurrud karren,
truburre.

G. Dragernes løse
dehævede forstykke
for.

1904 no 253-54

Vognen har to
drag. Savn opmåling
tegningen riser
er disse ikke fæstet
umiddelbart på
forreste aksel
men har hver
sit løse mellem-
led som I betel
kaller "forstykke"
og som er fæstet
med tre bolter bløde
til dragene og til
vognens forreste
aksel.

Om disse stykker
anfører I betel
følgende (Osebergfundet
III s 35):

"De to dragene for
vognen er fæstet
til hver sit af
to ganske svære
forstykker som
skæjter frem
under vognkassen
som det ses på

billedet av vognen fig
 8. Disse to stykker er
 formet ens som et
 par (fig 28-29). Forenden
 på dem er båret op
 med steil forvinding
 og avsluttes i et stort
 bøjende dyrebånd som
 er vendt bakover.
 Rudehulen mellem
 dette dyrebånd og
 stængens overside
 udfyldes af et
 gennembrutt parti
 hvis mønster består
 af langstrakte dyre-
 figurer med vidt åbent
 gap. I former og
 komposition har
 disse dyregrupper
 meget tilfelles med
 utøjgrupperne på
 vognbassen, det er
 i udbelysningen aldeles
 samme dyr som de
 langstrakte dyrene
 med lange hjerter bare
 med den forskel
 at de her er udståret
 gennembrutt med
 fri kontur og begge
 sider udført, mens
 de på vognbassen
 ligger som relieff
 på flat bunn.
 Det gennembrutte
 parti er i hoved-
 saken ens anlagt
 på begge stængene,
 men detaljerne
 er forskellige.

Vognen